

множення грошової суми, що складає поденну пеню, на число призначених поденних пеней. При цьому мінімальний грошовий штраф дорівнює одній поденній пені, а максимальний – 300 поденним пеням [10, с. 97].

Грошовий штраф у ФРН призначається у денних ставках. Він складає мінімум п'ять і, якщо закон не встановлює іншого, максимум триста шістьдесят повних денних ставок. Розмір денної ставки визначає суд з урахуванням особистого і матеріального становища особи. При цьому суд виходить, як правило, із чистого доходу, який особа має або може мати в середньому в день [11, с. 261-262].

Відповідно до чинного КУпАП, розмір штрафу визначається в неоподатковуваних мінімумах доходів громадян, при цьому визначається верхня та нижня межа штрафу. При реалізації посадовими особами ДАІ повноважень щодо застосування стягнення у вигляді штрафу, майновий стан порушника може бути врахований лише в межах визначених законом. Але для особи із заробітною платою у 2 тис. гривень на місяць мінімальний штраф у розмірі 51 гривні є більш відчутним ніж максимальний штраф у розмірі 51 тис. гривень для особи, що отримує доходи у 100 тис. гривень на місяць. Відтак і вплив адміністративного стягнення на правопорушника буде зовсім різним. Особу з невеликим рівнем доходів він може утримати від вчинення порушень правил дорожнього руху в майбутньому, а особу з великими доходами – ні.

Слід відзначити, що на відміну від переважної більшості адміністративних правопорушень, порушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху можуть вчинятися особами з надзвичайно різними доходами, тобто різним матеріальним станом. За таких умов досягти рівного впливу на правопорушників з різним рівнем доходів можна лише в тому випадку, коли посадові ДАІ будуть наділені повноваженнями щодо визначення розміру штрафів в залежності від рівня доходів правопорушника.

Безумовно, це має бути зроблено шляхом внесення змін до чинного КУпАП, в якому у статтях, що передбачають відповідальність за вчинення адміністративних правопорушень у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, як базу для розрахунку розміру штрафів брати не неоподатковуваний мінімум доходів громадян, а, наприклад, одноденний дохід (заробіток). Встановлювати штрафи у фіксовані суми, прив'язаної до середньої заробітної плати по країні, слід лише для осіб, щодо яких немає інформації про рівень їх доходів.

Враховуючи викладене, одним із напрямів удосконалення механізму реалізації повноважень посадових осіб ДАІ МВС України щодо накладення адміністративних стягнень за правопорушення у сфері безпеки дорожнього руху, є підвищення ефективності застосування адміністративних стягнень, зокрема шляхом прив'язування розміру штрафу до розміру прибутку правопорушника.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Кодекс України про адміністративні правопорушення [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>.
2. Кримінальне право України. Загальна частина / За редакцією М.І. Бажанова, В.В. Сташиса, В.Я. Тація. – Х.: Право, 1997. – 368 с.
3. Лук'янець Д.М. Вина як суб'єктивна підстава адміністративної відповідальності та проблеми її визначення // Адвокат. – № 7. – 2004. – С. 3–6.
4. Комментарий к Основам законодательства Союза ССР и союзных республик об административных правонарушениях / Под ред. Б.М. Лазарева. – М.:Юрид.лит., 1983. – 168 с.
5. Додин Е.В. Административная деликтология. Курс лекций. – Одесса: АО БАХВА, 1997. – 115 с.
6. Остапенко О.І. Адміністративна деліктологія. – Львів: Львівський інститут внутрішніх справ, 1995. – 312 с.
7. Лунеев В.В. Субъективное вменение.-М.: Спарк, 2000. – 70 с.
8. Советское административное право. Административная ответственность в СССР/ Под редакцией В. М. Манохина и Ю. С. Адушкина. – Саратов: Издательство Саратовского университета, 1988. – 168 с.
9. Лейленд Пітер Кримінальне право: Злочин, покарання, судочинство (Англійський підхід) / Пер. З англ. П Тарашук. – К.: Основи, 1996. – 207 с.
10. Мелешко Н.П., Тарло Е.Г. Уголовно-правовые системы России и зарубежных стран (криминологические проблемы сравнительного правоведения, теории, законодательная и правоприменительная практика).-М.:Издательство «Юрлитинформ».-2003. – 304 с.
11. Уголовное законодательство зарубежных стран (Англии, США, Франции, Германии, Японии). Сборник законодательных материалов / Под ред. И.Д. Козочкина. – М.: Издательство «Зерцало», 1998. – 352 с.

УДК 342.951

ЩОДО ПРИНЦИПІВ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОЇ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ

TO THE PRINCIPALS OF ADMINISTRATIVE AND LEGAL COUNTERACTION TO CORRUPTION

Кінаш М.М.,

здобувач

Харківського національного університету внутрішніх справ

Стаття присвячена висвітленню сутності та змісту принципів адміністративно-правової протидії корупції. Проаналізовано підходи різних вчених щодо визначення категорії «принципи», зокрема розглянуто «принципи протидії корупції». Автор акцентує увагу на розкритті значення реалізації принципів адміністративно-правової протидії корупції.

Ключові слова: принципи, принципи права, протидія, корупція, адміністративно-правова.

Статья посвящена освещению сущности и содержания принципов административно-правового противодействия коррупции. Проанализированы подходы разных ученых относительно определения категории «принципы», в частности рассмотрены «принципы противодействия коррупции». Автор акцентирует внимание на раскрытии значения реализации принципов административно-правового противодействия коррупции.

Ключевые слова: принципы, принципы права, противодействие, коррупция, административно-правовая.

The article is devoted to illumination of essence and maintenance of principles of administrative and legal counteraction to corruption. Approaches of different scientists are analysed in relation to determination of category «principles», principles of counteraction a corruption are in particular considered. The author accents attention on opening of value of realization of principles of administrative and legal counteraction a corruption.

Key words: principles, principles of right, counteraction, corruption, administrative and legal.

Постановка проблеми. Проблема корупції існує з давніх часів, але до теперішнього часу повністю знищити це явище не вдалося жодній державі. Більш того, багатьом вважається, що викоренити подібного роду прояви неможливо, а можна лише істотно понизити їх масштаб.

Стан дослідження. Окремі питання, пов'язані із проблемою запобігання та протидії корупції, у своїх працях досліджували В.Б. Авер'янов, О.М. Бандурка, М.Ю. Бездольний, М.М. Биргеу, Ю.П. Битяк, М.В. Бу-роменський, А.Ф. Волобуєв, В.В. Галунько, Л.А. Гапо-ненко, В.Т. Гаращук, І.П. Голосніченко, С.М. Гусаров, С.М. Дерев'янка, Є.В. Додін, Д.Г. Заброта та інших, які не тільки розвинули, але й суттєво оновили традиційні наукові уявлення в цій галузі. Тому не буде перебільшенням сказати, що сьогодні без врахування та аналітичного розгляду їх наукового внеску не може обійтись жодна серйозна праця з протидії корупції.

Слід зазначити, що основний масив досліджень присвячений аналізу правових і етичних категорій. В той же час такі важливі аспекти досліджуваної проблематики, як принципи административно-правової протидії корупції, досліджені поверхово. Саме тому, метою статті є подальша теоретична розробка сутності саме принципів административно-правової протидії корупції, забезпечення дієвості дотримання прав, свобод та законних інтересів фізичних і юридичних осіб у цій сфері.

Виклад основного матеріалу. У найбільш загальному вигляді вчені-правознавці під принципами права розуміють – керівні засади (ідеї), які визначають зміст і спрямованість правового регулювання суспільних відносин. Значення принципів права полягає у тому, що вони в стислому вигляді, концентровано відображають найсуттєвіші риси права, є його квінтесенцією, «обличчям» [1, с. 128].

Цікавим для нас у цій сфері є думки Ю.В. Пирожкової, яка зазначає, що здійснення административно-правового регулювання неможливе без стійкого розвиненого механізму, фундаментом якого є принципи [2, с. 119]. В контексті нашого дослідження ми з нею повністю погоджуємося, адже механізм административно-правового регулювання запобігання та протидії корупції має за основу загальні та спеціальні принципи.

Звертаючись до розуміння принципів административного права, Ю.П. Битяк зазначає, що це вихідні, об'єктивно зумовлені основоположні засади, відповідно до яких формується й функціонує система та зміст цієї галузі права [3, с. 29].

Стосовно значення принципів запобігання та протидії корупції зауважимо, що вони є фундаментом административно-правового механізму, виступають активним центром у формуванні та розвитку ефективної боротьби з корупцією. Принципи запобігання та проти-

дії корупції в концентрованому і узагальненому вигляді виражають природу боротьби з таким негативним явищем, як корупція, забезпечують єдність діяльності всіх органів публічної адміністрації, визначають її спрямованість та найсуттєвіші риси, а також сприяють пошуку оптимальних шляхів в цій роботі.

Принципи запобігання та протидії корупції доцільно класифікувати на загальні та спеціальні. Загальні принципи, ті які є єдиними для усіх административно-правових відносин, спеціальні – притаманні лише для викликів запобігання та протидії корупції.

До загальних принципів административного права зокрема і для сфери запобігання та протидії корупції теорія административного права відносить: принцип верховенства права, принцип законності, принцип зв'язаності публічної адміністрації законом і підконтрольності суду, принцип гласності, принцип відповідальності, принцип самостійності. Всі ці принципи потребують ґрунтового розгляду через призму поставлених в підрозділі завдань.

Провідним принципом діяльності публічної адміністрації при здійсненні заходів щодо запобігання та протидії корупції є принцип законності.

На погляд Н.І. Панова, законність – режим панування закону в взаємовідносинах особи і держави, громадянина і посадової особи (органу держави). Сутність законності як режиму складається в тому, що повинні здійснюватися з одного боку, жорстокі, неухильні вимоги до всіх органів держави та посадових осіб при виконанні ними своїх повноважень неухильної дотримання букви і духу закону, з іншого боку – створення (атмосфери) впевненості кожного громадянина в недоторканності своєї особистості, в гарантованості реалізації свого правового статусу і в невідворотності юридичної відповідальності за всяке правопорушення [4, с. 48].

Принцип законності — універсальний принцип, що розповсюджується на всі без винятку сторони суспільного та державного життя [5].

Таким чином, у відповідності до принципу законності публічна адміністрація при здійсненні заходів щодо запобігання та протидії корупції зобов'язана: діяти виключно відповідно до ст. 6 Конституції України [6], здійснюючи свої повноваження у встановлених Конституцією межах, відповідно до законів України, зокрема законів України «Про засади щодо запобігання та протидії корупції» [7], «Про міліцію» [8], інших нормативно-правових актів, які визначають їх владну компетенцію; їх дії можуть бути оскаржені Президентом України, вищестоящому керівництву, органам прокуратури та до административних судів.

Принцип гласності означає, що публічна адміністрація при здійсненні своїх повноважень має діяти якомога більш відкрито. В умовах сьогодення дотри-

мання цього принципу є актуальним, бо він, з одного боку, забезпечує можливість широкої участі громадськості у публічному управлінні, з іншого – є надійним бар'єром проти корупційних діянь [9].

Також, на наш погляд, доцільно зазначити, що даний принцип забезпечує можливість отримання відкритої (несекретної) інформації про діяльність державних органів і державних службовців. Державна управлінська діяльність повинна організовуватися і здійснюватися на принципі гласності. Засобом масової інформації, всій громадськості повинні бути відкриті найважливіші сторони діяльності державних органів та їх службовців. Це сприятливо впливає на громадську думку, під впливом якого робота як всього державного апарату, так і державного службовця (персоналу) може покращитися [10].

Що стосується спеціальних принципів протидії та запобігання корупції, то вони ґрунтовно викладені у міжнародних нормативно-правових актах.

Спираючись на загальні принципи публічного права (демократії, верховенства закону, соціально-економічного розвитку) Комітет міністрів Ради Європи на 101 сесії, яка відбулась 6 листопада 1997 р. прийняв Резолюцію (97) 24 «Про двадцять керівних принципів по боротьбі з корупцією». До них віднесені такі: 1) проводити ефективні заходи для запобігання корупції і, в зв'язку з цим піднімати суспільні вимоги до етичної поведінки; 2) гарантувати визнання національної та міжнародної кримінальної корупції; 3) гарантувати, що ті, хто відповідає за запобігання, розслідування, судове переслідування і судові рішення за випадками корупції, мають незалежність і автономність, при здійсненні їхніх функцій, є вільними від впливу та мають ефективні засоби, для того щоб зібрати докази, захищаючи осіб, які допомагають владі у боротьбі з корупцією і зберігають конфіденційність розслідувань; 4) забезпечувати відповідні заходи для конфіскації й позбавлення доходів у результаті випадків корупції; 5) забезпечувати відповідні заходи, щодо запобігання тиску на посадових осіб, які займаються боротьбою з корупцією; 6) обмежувати імунітет від розслідування, судового переслідування або судового рішення за випадками корупції на тому рівні, що необхідний в демократичному суспільстві; 7) збільшувати спеціалізацію людей або органів, що відповідають за боротьбу з корупцією й забезпечувати їх відповідними засобами та навчанням для виконання покладених на них завдань; 8) гарантувати, що фінансове законодавство та влада, що відповідають за здійснення боротьби з корупцією, роблять внесок у боротьбу з корупцією в ефективній і скоординованій манері, в особливості забезпечують можливість зниження податків, за законом чи розсудом, за хабарі чи інші витрати, що пов'язані з корупцією; 9) гарантувати, що організація, функціонування й прийняття рішень публічною адміністрацією, має проводитись в контексті боротьби з корупцією, особливо це повинно співвідноситись з гарантіями прозорості, що сумісні з потребою досягнення ефективності; 10) гарантувати, що правила, що стосуються прав та обов'язків посадових осіб, містять вимоги боротьби з корупцією і забезпечують відповідні дисциплінарні заходи, подальше збільшення специфікації поведінки публічних посадових осіб, відповідають кодексам поведінки; 11) гарантувати, що відповідні процедури ревізії звертаються до діяльності державної служби та публічного сектора; 12)

підтверджувати роль, яку можуть грати ревізійні процедури у запобіганні та виявленні корупції в адміністративних органах; 13) гарантувати, що система публічної відповідальності бере до уваги наслідки корумпованої поведінки публічних посадових осіб; 14) приймати відповідно прозорі процедури щодо державних закупівель, які сприяють чесній конкуренції та стримують корупцію; 15) сприяти прийняттю для обраних представників кодексів поведінки, а також заохочення прозорого фінансування їх політичних партій і виборчих кампаній; 16) забезпечити, щоб засоби масової інформації мали свободу отримувати та розповсюджувати інформацію про корупцію, за винятком обмежень чи обмежень, які є необхідними в демократичному суспільстві; 17) забезпечити, щоб цивільні права враховували необхідність боротьби з корупцією і, зокрема щоб надавалися ефективні засоби правового захисту для тих, чий права й інтереси зачіпаються в результаті корупції; 18) сприяти проведенню наукових досліджень по боротьбі з корупцією; 19) забезпечити, щоб у кожному аспекті боротьби з корупцією, враховувались можливі зв'язки з організованою злочинністю та відмиванням грошей; 20) максимально сприяти міжнародному співробітництву в усіх сферах щодо боротьби з корупцією [11].

Як видно із зазначеного, європейські юристи пішли далеко за межі уявлень теорії принципів, яка використовувалась в радянську добу. В першу чергу шляхом наповнення їх конкретним змістом. При цьому вони часто використовують терміни («забезпечити», «сприяти», «приймати» та ін.), які у класичному розумінні вітчизняного адміністративного права більш притаманні для заходів. На наш погляд, потреба забезпечення ефективності реалізації принципів адміністративного права у сфері запобігання і протидії корупції вимагає перехід на європейське трактування принципів у цій сфері.

В свою чергу, в межах країн СНД діє «Модельний закон про боротьбу з корупцією» який був прийнятий 3 квітня 1999 р. Постановою № 13-4 на тринадцятomu пленарному засіданні Міжпарламентської Асамблеї держав-учасниць СНД. У відповідності до якого боротьба з корупцією здійснюється на основі: 1) рівності всіх перед законом і судом; 2) забезпечення чіткої правової регламентації діяльності державних органів, законності і гласності такої діяльності, державного і громадського контролю за нею; 3) вдосконалення структури державного апарату, кадрової роботи і процедури вирішення питань, що зачіпають права і законні інтереси фізичних та юридичних осіб; 4) пріоритету захисту прав і законних інтересів фізичних і юридичних осіб, а також соціально-економічної, політико-правової, організаційно-управлінської систем держави; 5) визнання допустимості обмежень прав і свобод державних посадових осіб, а також привірняних до них осіб у випадках, передбачених законом; 6) відновлення порушених прав і законних інтересів фізичних та юридичних осіб, ліквідації і попередження шкідливих наслідків корупційних правопорушень; 7) забезпечення особистої безпеки громадян, що надають сприяння у боротьбі з корупційними правопорушеннями; 8) захисту державою прав і законних інтересів державних посадових осіб та осіб, привірняних до них, встановлення цим особам заробітної плати (грошового утримання) і пільг, що забезпечують вказаним особам та їх сім'ям гідний рівень життя; 9) неприпустимості

делегування повноважень на державне регулювання підприємницької діяльності фізичним та юридичним особам, що здійснюють таку діяльність, а також на контроль за нею; 10) здійснення оперативно-розшукової та іншої діяльності в мету виявлення, розкриття, припинення і попередження корупційних правопорушень, які відносяться до кримінально караних діянь, а також застосування у встановленому законом порядку спеціальних заходів фінансового контролю, з метою недопущення легалізації протиправно нажитих грошових коштів та іншого майна; 11) встановлення заборони для

державних посадових осіб та осіб, прирівняних до них, на зайняття підприємницькою діяльністю, в тому числі на зайняття оплачуваних посад в органах управління господарюючих суб'єктів, за винятком випадків, коли зайняття такої посади передбачено встановленими законодавством посадовими обов'язками [12].

Отже, реалізація суб'єктами публічної адміністрації, які здійснюють заходи щодо запобігання та протидії корупційних діянь сформованих принципів, на наш погляд, забезпечить дієвість дотримання прав, свобод та законних інтересів фізичних і юридичних осіб у цій сфері.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Юридична енциклопедія : [у 6 т.] / [укладачі Ю.С. Шемшученко, М.П. Зюблук, В.П. Гербатенко та ін.]. – К. : видавництво Українська енциклопедія імені М.П. Бажана. – Т. 5 : П – С., 2003 – 736 с.
2. Наказ МВС України від 16 березня 1992 р. № 147 «Про затвердження Настановлення по організації професійної підготовки рядового і начальницького складу органів внутрішніх справ» : за станом на 1 липня 2010 р. : [Електронний ресурс] // Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. – 10 липня 2010. – Режим доступу до Законодавство України : <http://zakon1.rada.gov.ua>. – Назва з екрану.
3. Адміністративне право України : підручник / Битяк Ю.П., Гарашук В.Т., Дьяченко О.В. та ін.] ; за ред. Ю.П. Битяка. – К. : Юрінком Інтер, 2005. – 544 с.
4. Словник термінів по теорії держави та права : [уклад. Н.І. Панов та ін.]. – Х.: Основа, 1997. – 180 с.
5. Бібліотека юриста : [Електронний ресурс] / Принцип законності. – універсальний принцип – 31 липня 2010. – Режим доступу – <http://www.lawbook.by.ru/admin/sorokin/1-4.shtml> – Назва з екрану.
6. Конституція України прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
7. Закон України від 11 червня 2009 р. № 1506-VI «Про засади запобігання та протидії корупції» : за станом на 1 січня 2010 // Урядовий кур'єр від 22 липня 2009 р. – № 130. – Орієнтир. – № 32. – С. 5–6.
8. Закон України від 20 грудня 1990 р. № 565-XII : за станом на 1 вересня 2010 р. «Про міліцію» : за станом на 1 січня 2010 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 4. – Ст. 20.
9. Адміністративне право України в сучасних умовах (виклики початку XXI століття) : монографія / [В.В. Галуцько, В.І. Олефір, М.П. Пихтін, О.О. Онищук, Ю.В. Гридасов, М.М. Новіков, У.О. Палієнко, І.А. Дьомін, О.М. Єшук,] ; за заг. ред. В.В. Галуцька. – Херсон : ВД «Херсонська міська друкарня», 2010. – 376 с.
10. Организационно-функциональные принципы административного права : [Електронний ресурс] / Литература. Административное право. Курс общего административного права. – 31 липня 2010. – Режим доступу – <http://pravoznavec.com.ua/books/325/24959/13/> – Назва з екрану.
11. The Committee of Ministers on the 101 session held on November 6, 1997 adopted Resolution (97) 24 on 20 guiding principles to combat corruption. : [Електронний ресурс] // On the twenty guiding principles for the fight against corruption. – 31 липня 2010. – Режим доступу: <https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=593789&> – Назва з екрану.
12. Кодекс адміністративно судочинства України : наук.-практ. комент. / [Армаш Н.О., Бандурка О. М., Басов А.В., Бевзенко В.М., Гуржій Т.С. та ін.]. за заг. ред. докт. юрид. наук, проф. А.Т. Комзюка. – К.: Прецедент; Істина. – 823 с.

УДК 342.951(477)

ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ВЧИНЕННЯ ПРАВОПОРУШЕНЬ, ПІДВІДОМЧИХ ОРГАНАМ ДЕРЖАВНОЇ ВИКОНАВЧОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

THE FEATURES OF THE APPLICATION OF ADMINISTRATIVE RESPONSIBILITY FOR THE FEASANCE OF OFFENCES JURISDICTION TO THE ORGANS OF GOVERNMENT EXECUTIVE SERVICE OF UKRAINE

Корнейчук С.П.,

*здобувач кафедри адміністративного права та адміністративної діяльності ОВС
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*

У статті аналізуються зміни до законодавства щодо встановлення адміністративної відповідальності за вчинення правопорушення – невиконання законної вимоги державного виконавця, наводяться обґрунтовані пропозиції щодо його удосконалення, а також визначаються напрями удосконалення провадження у справах про дані правопорушення.

Ключові слова: адміністративна відповідальність, адміністративне правопорушення, невиконання законної вимоги державного виконавця, провадження у справах про правопорушення, стягнення, штраф.

В статье анализируются изменения к законодательству относительно установления административной ответственности за совершение правонарушения – невыполнение законного требования государственного исполнителя, приводятся обоснованные предложения по его совершенствованию, а также определяются направления совершенствования производства по делам о данных правонарушениях.

Ключевые слова: административная ответственность, административное правонарушение, невыполнение законного требования государственного исполнителя, производство по делам о правонарушениях, взыскания, штраф.